

Od ponad dwóch dekad Stowarzyszenie WIOSNA i Szlachetna Paczka zmieniają sposób myślenia o pomaganiu - stawiając w centrum człowieka, jego godność, relacje i realną szansę na trwałą zmianę życia. W rozmowie z wiceprezesem Łukaszem Adachem pytamy o to, jak wygląda dziś „mądra pomoc”, jak rozwijał się program, z jakimi wyzwaniami mierzy się organizacja oraz jakie kierunki rozwoju widzi na przyszłość.

**Stowarzyszenie WIOSNA działa od ponad dwóch dekad, a największym jego projektem jest Szlachetna Paczka - program, który łączy darczyńców, wolontariuszy i rodziny w potrzebie. Jakie wartości i cele przyświecały Państwu, gdy tworzyli ten projekt, i jak ewoluowały one do dziś?**

**Łukasz Adach:** Szlachetna Paczka powstała z bardzo konkretnej potrzeby: zauważenia ludzi, którzy żyją w trudnej sytuacji materialnej i mają w sobie gotowość do zmiany. Od początku przyświecała nam wiara w godność człowieka, sprawczość i relację opartą na szacunku, a nie litości. Celem nie było tylko przekazanie pomocy materialnej, ale połączenie ludzi - darczyńców, wolontariuszy i rodzin - w sposób, który przywraca godność i budzi nadzieję na zmianę. Podstawą takiego pomagania jest nawiązanie relacji z drugim człowiekiem. Szlachetna Paczka działa już 25 lat i każdego roku łączymy ludzi, którzy potrzebują pomocy z tymi, którzy chcą jej udzielić. Z biegiem lat skala programu bardzo się zwiększyła, zmieniały się narzędzia i kontekst społeczny, ale rdzeń pozostał ten sam: mądra pomoc. Dziś Szlachetna Paczka to nie tylko pomoc w jednym momencie roku, ale także silny głos w debacie publicznej o ubóstwie, wykluczeniu i nierównościach społecznych.

**W opisie działań Wiosny pojawia się idea tzw. „mądrej pomocy” - czyli wsparcia, które ma realnie zmieniać życie beneficjentów, a nie tylko doraźnie zaspokajać potrzeby. Jak definiuje Pan tę koncepcję w praktyce i jakie są jej największe wyzwania?**

**Łukasz Adach:** Mądra pomoc jest wsparciem, które zapewnia Rodzinom dokładnie to czego potrzebują poprzez nawiązanie relacji, która daje nadzieję na zmianę życia. Jest to pomoc, która jest dostosowana do sytuacji i potrzeb konkretnej Rodziny. Kluczową rolę odgrywają tutaj nasi Wolontariusze i Wolontariuszki, którzy poznają Rodzinę, jej historię, zasoby, ograniczenia i potrzeby. Na podstawie tych rozmów Wolontariusze i Wolontariuszki podejmują decyzję o formie pomocy dla konkretnej Rodziny. To nie jest wyłącznie pomoc materialna, to przede wszystkim kontakt z drugim człowiekiem i tworząca się relacja, która niesie ważny komunikat dla osoby potrzebującej - „jesteś dla kogoś ważny”. To przywraca poczucie godności i daje poczucie siły do dalszej walki i zmiany. Ważne jest również to, że pomoc często wykracza poza perspektywę „tu i teraz”. W paczkach Rodziny otrzymują również narzędzia do pracy czy kursy - na przykład kurs prawa jazdy albo kurs spawacza lub obsługi wózków widłowych - które umożliwiają zmianę i poprawę sytuacji Rodziny. Taka pomoc pozwala zmienić życie w perspektywie długofalowej i trwałej. Aktualnym wyzwaniem pozostaje skala potrzeb, w naszym kraju jest wiele osób potrzebujących. W 2024 roku blisko 2 mln osób w Polsce żyło w skrajnym ubóstwie. Szlachetna Paczka w tym roku dotarła do blisko 20 tysięcy Rodzin - to pokazuje, jak wiele mamy jeszcze do zrobienia.

**Szlachetna Paczka dociera co roku do kilkunastu tysięcy rodzin w całej Polsce, opierając się w dużej mierze na pracy wolontariuszy. Jakie innowacje logistyczne, technologiczne czy organizacyjne pozwoliły Wam skalować ten projekt tak skutecznie?**

**Łukasz Adach:** Wszystko zaczęło się 25 lat temu, kiedy grupa studentów z duszpasterstwa akademickiego w Krakowie zorganizowała pierwszą akcję pomocy Rodzinom w potrzebie. Kiedy patrzymy na to dziś, widzimy program, który łączy blisko 720 tysięcy osób w pomaganiu.

Zaangażowaliśmy ponad 13 tysięcy Wolontariuszy w blisko 700 lokalizacjach w całej Polsce. Pomoc dotarła do niemal 20 tysięcy Rodzin i jej łączna wartość przekazana w paczkach wyniosła 84 miliony złotych. Te liczby pokazują o jak dużym przedsięwzięciu mówimy. To wymaga ogromnej pracy oraz wiedzy, doświadczenia i kompetencji. Szlachetna Paczka oparta jest na pracy Wolontariuszy i Wolontariuszek – są sercem naszego programu. Trzeba w tym miejscu również podkreślić, że to wszystko nie wydarzyłoby się bez wsparcia finansowego dobroczyńców indywidualnych oraz naszych partnerów. Szlachetna Paczka działa dzięki rozwiązaniom systemowym, które umożliwiają realizację programu w skali ogólnopolskiej. Tworzymy założenia i metodologię, systemy zarządcze, informatyczne, komunikacyjne, szkoleniowe i logistyczne. Dzięki standaryzacji nasze rozwiązania są wdrażane w całej Polsce i pozwalają zaangażować w pomaganie setki tysięcy osób. Co roku w zespole zadajemy sobie pytanie jak możemy zrobić to lepiej? Ewaluujemy nasze działania, a później tworzymy i wdrażamy rozwiązania, które przekładają się na jakość i skalę pomocy. Co jest kluczowe? Rozwój i inwestycja w ludzi – naszych pracowników, naszych wolontariuszy. To także rozwój narzędzi IT i wykorzystanie rozwiązań AI, aby wspierać pracę wolontariuszy i koordynację działań w całej Polsce. To również zaangażowanie i wsparcie naszych partnerów, wiele działań nie byłoby możliwe bez ich wiedzy, rozwiązań, czy środków finansowych. Dzięki temu Szlachetna Paczka może działać na dużą skalę, a jednocześnie zachować lokalny, relacyjny charakter.

**Ostatnie edycje Szlachetnej Paczki odbywały się w zmieniającym się kontekście społecznym i ekonomicznym. Jak pandemia, rosnąca inflacja czy kryzysy migracyjne wpłynęły na profil potrzeb zgłaszanych rodzin i na strategię działania Stowarzyszenia?**

**Łukasz Adach:** Zmieniający się kontekst społeczny i ekonomiczny jest jednym z największych wyzwań, z jakimi mierzymy się każdego roku. To ma wpływ na sytuację i potrzeby Rodzin oraz możliwości i zaangażowanie Darczyńców – wszystko staje się bardziej złożone. Rodziny do których docieramy to przekrój całego naszego społeczeństwa. Są to osoby starsze i samotne, rodziny wielodzietne, osoby chore, z niepełnosprawnościami czy poszkodowane w wyniku nagłych zdarzeń. Coraz częściej są to również osoby pracujące, które mimo zatrudnienia nie są w stanie zabezpieczyć podstawowych potrzeb dla siebie czy Rodziny. W ostatnich latach szczególnie wzrosło znaczenie kosztów energii, leków, leczenia oraz stabilności mieszkaniowej. Rodziny do których docieramy najczęściej proszą o rzeczy podstawowe – to co dla nas jest oczywiste i naturalne dla nich jest poza zasięgiem. Działająca lodówka, ciepła kołdra czy ubranie na zmianę – niby nic, a dla nich to wielka rzecz. Biorąc pod uwagę te wszystkie zmiany kluczowe jest działanie w taki sposób, aby pokazać, że pomoc jest możliwa i prosta. Za przygotowaniem paczki dla Rodziny nie stoi 1 osoba, to efekt zaangażowania średnio 27 osób. W grupie naszych najbliższych: rodziny, przyjaciół i znajomych jest to dużo prostsze. Paczki robimy wszędzie: w pracy, w szkole czy innych społecznościach – wszystko po to, aby pokazać, że jest to możliwe dla każdego.

**Wiedząc, że program opiera się zarówno na indywidualnych darczyńcach, jak i partnerstwach z firmami, jak wygląda współpraca z biznesem i jakie są jej największe korzyści i ryzyka? I jednocześnie czy współpracują Państwo także z jednostkami samorządu terytorialnego, a jeśli tak to w jakim zakresie?**

**Łukasz Adach:** Współpraca z biznesem jest dla Wiosny ważnym elementem realizacji misji. Nasi partnerzy wspierają Szlachetną Paczkę finansowo, rzeczowo, kompetencyjnie oraz poprzez zaangażowanie pracowników. Korzyścią jest stabilność, skala i możliwość długofalowego planowania działań. Jednocześnie kluczowe jest zachowanie spójności wartości – dbamy o to, by współprace były autentyczne, transparentne i nie sprowadzały pomocy do działań wizerunkowych. Wyjątkowe jest to, że

nasi partnerzy bardzo często angażują się bezpośrednio w nasze działania - ich pracownicy są naszymi wolontariuszami i wolontariuszkami, a zespoły firmowe przygotowują paczki dla Rodzin, które potrzebują pomocy. Współpracujemy również z jednostkami samorządu terytorialnego bez których realizacja Szlachetnej Paczki na poziomie lokalnym często nie miałaby możliwości działań. Otrzymujemy wsparcie na wielu poziomach: pozyskiwania wolontariuszy, docierania do rodzin potrzebujących czy wsparcia logistycznego w postaci udostępniania przestrzeni na spotkania i organizację wydarzeń. Jednostki samorządowe również biorą udział w przygotowywaniu paczek dla naszych Rodzin.

**Stowarzyszenie WIOSNA prowadzi także inne programy społeczne, jak np. Akademia Przyszłości, które mają inny niż Paczka charakter wsparcia. Jak harmonizujecie różne projekty, by tworzyły spójną strategię oddziaływania społecznego?**

**Łukasz Adach:** Szlachetna Paczka i Akademia Przyszłości to nasze główne programy, które realizujemy w skali ogólnopolskiej. Programy różnią się formą wsparcia, ale łączy je wspólny fundament: wiara w potencjał człowieka i długofalowe myślenie o zmianie. Paczka często odpowiada na kryzys „tu i teraz”, Akademia pracuje nad przyszłością dzieci i buduje ich pewność siebie. To co pozwala efektywnie rozwijać oba programy to wspólne wartości i standardy pracy. W Paczce i Akademii fundamentem działania jest Wolontariusz i Wolontariuszka - podchodzimy do nich w ten sam sposób, dbając o jakość, wsparcie i ich rozwój. Tam gdzie jest to możliwe, łączymy ich we wspólnym działaniu oraz organizujemy dla nich wspólne wydarzenia i szkolenia. To pozwala nam budować zespoły, które nie tylko są efektywne i skuteczne, ale potrafią ze sobą współpracować i wzajemnie się wspierać. Jako organizacja rozwijamy naszą wiedzę i kompetencje w zarządzaniu projektami, wolontariatem, szczególnie strukturą rozproszoną. Ewaluujemy nasze działania, wyciągamy wnioski i uczymy się korzystając z doświadczeń z realizacji obu programów – zarówno na poziomie operacyjnym, jak i organizacyjnym.

**Patrząc w przyszłość – jakie są najważniejsze kierunki rozwoju Wiosny i Szlachetnej Paczki? Czy planujecie nowe programy, ekspansję modeli zagranicznych, czy może większe wykorzystanie narzędzi cyfrowych i danych?**

**Łukasz Adach:** Naszą misją jest pomaganie ludziom, by skutecznie pomagali sobie nawzajem i radzili sobie w życiu. Chcemy robić to coraz lepiej i skuteczniej, wzmacniać jakość i efektywność organizacji. Wiemy, że tylko takie podejście realnie przekłada się na rozwój i realizację naszych programów społecznych – Szlachetnej Paczki i Akademii Przyszłości. To one stanowią rdzeń naszych działań i na ich dalszym rozwoju chcemy się koncentrować. Od dłuższego czasu konsekwentnie realizujemy kilka kluczowych kierunków: rozwój i profesjonalizację naszego zespołu pracowniczego, budowanie stabilnych struktur wolontariatu, inwestycje w narzędzia IT i wykorzystanie danych oraz pogłębianie zaangażowania naszych partnerów. Kierunki te pozwalają nam reagować na zmieniające się otoczenie, nowe wyzwania i realne potrzeby społeczne. Nie chodzi nam wyłącznie o skalę, ale o mądrzejsze działanie, lepsze rozumienie potrzeb i większy wpływ społeczny – zarówno poprzez bezpośrednią pomoc, jak i poprzez edukację i budowanie świadomości.